

NORGES INNSPILL TIL SØKNAD OM LANDSKAPSSEMINAR PÅ ISLAND 2012

1. Statusanalys.

- Landskapskonvensjonen ble undertegnet av Norge i 2000, og godkjent i 2001. Norge var dermed med da konvensjonen trådte i kraft i mars 2004
- Miljøverndepartementet har det øverste ansvaret for implementeringen av ELC i Norge. Vi bruker Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren som fagdirektorat.
- Vi har også et nært samarbeid med Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet som sitter på en del sentrale virkemidler i forhold til prosjekter og tiltak der landskapet/ELC er element.
- I Norge er det et mål at roller og oppgaver skal fordeles på de ulike forvaltningsnivåene i tråd med nærhetsprinsippet. Vårt plansystem delegerer derfor mesteparten av planbeslutningene ut til de 430 kommunen og 20 fylkene, med fylkesmannembetene (19 stk) som statens deltaker. I tillegg har Sametinget en særlig rolle i alle fylker/kommuner der det er samisk befolkning.
- I Norge har mye av arbeidet med å gjøre ELC kjent vært gjort på fylkesnivå i form av prosjekter. Noen fylker har gjennomført landskapskartlegging som underlag for ulike regionaleplaner, bl.a vindkraftplaner. Spesielt har Hordaland fylke vært aktivt, og de har også utarbeidet regionale veiledere knyttet til ELC og landskapsrelaterte tema.
- Fra sentralt hold har det vært igangsatt en del nasjonale prosjekter der landskap har vært et viktig element. Dette er bl.a; "Utvalgte kulturlandskap i jordbruket" og "Nasjonale turistveger".
- I tillegg er det utarbeidet brosjyrer på norsk og samisk som presentere konvensjonen og begrepet "Hverdagslandskapet", samt en film.
- I Norge er landskapsbegrep i samsvar med definisjonen i ELC, innarbeidet i den nye Plan- og bygningsloven (pbl) fra 2008. I pbl 2008 er nye

virkemidler for å sikre kvaliteter i landskapet og vern av verdifulle landskap. Det er også flere krav knyttet til medvirkningsmulighet i planleggingen for alle grupper. Tilsvarende gir naturmangfoldloven fra 2009, landskap en mer fremtredende plass enn i tidligere naturvernlovverk.

- I Norge jobbes det nå mye med å gi de nye virkemidlene reell anvendelse/ virkning/betydning. Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren har en felles landskapsstrategi og handlingsplan for landskap. De har på oppdrag fra Miljøverndepartementet utarbeidet flere veiledere for planlegging og behandling av enkeltsaker der landskap inngår. Bl.a har de utarbeidet metodeveiledere om landskapsanalyse i kommuneplan og ved etablering av vindkraftverk (i samarbeid med Norges vassdrags- og energidirektorat). Disse veilederne bidrar til økt bevissthet og fokus på landskapsvirkninger. Veilederne er nå under utprøving.
- Norge har ikke et omforent nasjonalt referansesystem og begrepsapparat for landskap på plass.
- Norge mangler også en politisk vedtatt nasjonal strategi med tilhørende handlingsplan i forhold til landskap (ELC) og landskapspolitikk.
- Miljøverndepartementet har fått utarbeidet en forprosjektrapport der det er identifisert behov for;
 - metodeutvikling innen landskapskartlegging og landskapsanalyse for å sikre omforente prinsipper for inndeling i landskapstyper ved kartlegging i målestokk i 1:50 000 og komme fram til en metode for kartlegging (avgrensning av landskapsområder) og beskrivelse av landskap som tar utgangspunkt i denne landskapstypeinndelingen. Dette utprøves nå i tilknytning til landskapskartlegging av Nordland fylke.
 - Utvikle og fastsette en felles standarder for produksjon, lagring, publisering og bruk av landskapsdata knyttet til det eksisterende nasjonale samarbeidet "Norge digital" for kartfestet informasjon.
 - Etablere en database for landskapsdata med nettbaserte innleggings- og innsynsløsninger.
 - Det bør fastsettes entydige definisjoner av begrepene knyttet til landskap, landskapskartlegging og landskapsanalyse.

- Norge står ovenfor landskapsmessige utfordringer som en følge av økt aktivitet i energisektoren, driftsendringer i jordbruket, tiltak innen samferdsel, masseuttak og gruvedrift, fortetting og sentralisering, samt lokalisering av reiselivsbedrifter og fritidsbebyggelse i kyst-, fjord- og fjellområder. Dette krever verktøy for kartlegging og vurderinger av landskapsvirkninger.

2. Behovsanalyse i forhold til seminaret/prosjektet

- Fra Norge er det et viktig poeng at den ulike organiseringen av ELC-forvaltningen i de nordiske land gjør at det ikke er noen av de etablerte nettverkene på nordisk nivå som naturlig omfatter og gir en felles fast møteplass for de ansvarlige for ELC. Slik vi f.eks har for planlegging, mv. Seminarene får dermed en selvstendig verdi som møteplass på nordisk nivå for diskusjon rundt utvikling av felles prosjekter, overføring av kunnskap, bygging av faglige nettverk, mv.
- I Norge er vi (jf gjennomgangen over av status) opptatt av å utvikle verktøy og metoder som kommunene og fylkene kan bruke i sin planlegging. I tillegg har vi behov for å avklare arbeidsdelingen mellom nasjonalt nivå og regionalt nivå, og hva kommunene selv må ivareta. Erfaringsmessig har vi hatt stor nytte av de nordiske samlingene i forhold til å få systematisert kunnskap og få drevet arbeidet framover gjennom å kunne utveksle ideer og metoder, samt ved å sammenlikne med den tilnærming de andre nordiske landene har.
- Vår erkjennelse er at Landskap er et tema enkel å fange, men veldig bred og vanskelig å konkretisere. I dag er vår kunnskap og ferdigheter fortsatt ganske utilstrekkelige. Vi trenger derfor mer samarbeidet om hvordan landskapskonvensjonen kan implementeres / iverksettes- både i den regionale og lokale planlegging og i enkelt prosjekter med krav om konsekvensutredning.

3. Seminariet.

- Norge synes Finland sitt forslag om å fokusere på: (1) Nordiskt samarbeide om landskapskonventionen (2) kommunernas och andra lokala aktörers

möjligheter i landskapsarbetet och (3) energiproduktion och landskap, kan være en god ide.

- I forhold til pkt 2 håper vi det blir et fokus på verktøy og metoder.
- Når det gjelder pkt 3 vil vi foreslå at det omgjøres fra *energiproduktion og landskap* til *store tiltak/anlegg og landskap* slik at det i tillegg til å dekke energianlegg også kan omfatte de store utfordringene knyttet til bl.a. mineralutvinning og infrastruktur (overføringsledninger for kraft), samt eventuelle moloer, flomvoller, rassikring, etc som vil komme som klimatiltak. Utfordringene knyttet til planlegging, metodene for analyse og visuell framstilling, medvirkning fra innbyggerne, etc ofte er sammenfallende for alle disse gruppene av tiltak/anlegg.
- Vi ser at flere nå er inne på at seminaret muligens bør flyttes og både juni og august/september har vært foreslått. Vi i Norge mener Island er de som først og fremst må vurdere hva de får til, men er åpne for at det flyttes.